

IRODALOM

Roth Gyula: Erdőműveléstan. I. rész, Sopron, 1935. 408. old.

A napokban került nyilvánosság elé a magyar erdőműveléstan irodalom egyik legújabb és legkiválóbb szakkönyve, *Roth Gyula* alapvető munkája. A munka három részre tagozódik. A most megjelent első kötet az alapvető rész, a második kötet lesz az úgynevezett alkalmazott rész, amely majd az erdőművelés részletes eljárásait fogja tárgyalni és az ezt követő harmadik kötet a magyar erdőművelési gyakorlat különleges problémáival és kérdéseivel fog foglalkozni.

A most megjelent kötet az új idők szellemében készült. A magyar erdőművelés terén megfelelő szakkönyv már majdnem másfél évtized óta hiányzik. *Vadas Jenő* 1921-ben már megtörtén, betegen adta ki annakidején alapvető jelentőségű könyvének második kiadását. A sors különös tragikuma lehetlenné tette számára, hogy alapvető nagy munkáját az új idők haladásának a jegyében átformálja. Az 1922-ben megjelent új kiadás, minthogy a nehéz viszonyok következtében erősen szűkítve lett, újat már alig tartalmaz. Időközben azonban a modern természettudománynak az a része, mely az erdőműveléssel szoros kapcsolatban van, így elsősorban a növényélettan, az ökológia és a növényzociológia, azután a termőhelyismerettan alapvető jelentőséggel bíró új eredményeket produkáltak, amelyek tudásunkat és fel fogásunkat gyökerükben változtatták meg és az erdőművelést, mint a fák élő társadalmával foglalkozó tudományt az eddiginél biztosabb alapokra helyezték. Az a kor, amikor az erdészettudományok túlnyomórészt empirikus gyakorlati tapasztalatok alapján épültek fel, már megszűnt. Ezeknek a helyét a mindjobban fokozódó és mind tökéletesebben dolgozó természettudományi kutatások önálló oknyozó módszerrel elért biztos és szabatos eredményei vették át. Már *Mayr*, 1909-ben, erdőműveléstanát természettudományi alapokra építette fel. Még erősebben érvényesültek ezek a szempontok *Oelkersnek* és *Denglernek* a legutolsó években megjelent munkáin. De rá kell itt mutatnom, hogy az amerikai irodalomban *James W. Toumey*, szintén ökológiai alapokra építette fel az 1928-ban kiadott erdőműveléstanát. Emellett *Rubnernek* az alapvető munkái és kutatásai szintén lényegesen járultak hozzá a modern erdőműveléstan ökológiai és élettani alapjainak a kiépítéséhez.

Ilyen körülmények között a legnagyobb örömmel kell üdvözöl-

nünk *Roth Gyulának* most megjelent, a haladó idők szellemében megírt, kiválóan sikerült munkáját. Az első kötet egy bevezető, általános tájékoztatás után, amelyben az erdőt, az ember háztartásával, a talajjal és az éghajlattal hozza összefüggésbe és az erdőművelés céljait kiemeli, tulajdonképpen öt fejezetre tagozódik. Az elsőben az erdőművelés szempontjából fontos fák és cserjék leírásával foglalkozik. Ez a munkának egyik, legjobban sikerült része, amely nemcsak a megismerésre szolgáló jellegek egyszerű leírására szorítkozik, hanem az egyes tárgyalt fajok erdőműveléstani jelentőségét és eredményét a termőhellyel való összefüggésben domborítja ki

A második fejezetben általános szempontokból tárgyalja a természet tényezőit, az embert, az állatvilágot, köztük kifejezetten a vad, a rovarok és a legelő jószág befolyását.

A harmadik fejezetben a termőhellyel foglalkozik, mégpedig elsősorban a talajjal, olyan részletességgel, amely a talajtani tudományoknak nagy erdőműveléstani jelentőségét minden tekintetben igazolja.

A negyedik fejezetben az éghajlati tényezőket tárgyalja és végül az ötödik fejezetben az erdővel és a termőhellyel, ezek kölcsönös hatása alapján foglalkozik. Ez a fejezet a munka betetőzését jelenti. Itt nemcsak a legújabb irodalmi adatok alapján tárgyalja a szerző a kérdést, hanem lépten-nyomon észrevehetővé válik, hogy az utolsó évtizedben itt felvetett problémák kialakulásánál és megoldásánál maga is tevékeny és eredményes szerepet játszott. Amellett azonban, bár egyéni felfogását mindenütt kifejezésre juttatja, dicséretes igyekezettel és mintaszerű tárgyilagossággal igyekeznek a külföldi és hazai irodalomra vonatkozó kutatásait is elismertetni.

A munka mind felépítése, mind tartalma, mind pedig folyékony, könnyen érthető nyelvezete következtében kiválóan sikerült alkotásnak mondható és vele a magyar erdészeti tudomány irodalma egy alapvető jelentőségű, kiváló szakmunkával lett gazdagabb. Ennek a tartalmát és a benne közöltek minden magyar erdőgazdának és mindazoknak, akik az erdővel foglalkoznak, ismerniük kell. A kiállítás és a munka kivitele szintén elsőrangú.

A magunk részéről, amikor a szerzőt munkája megjelenése alkalmával üdvözöljük, csak arra kérjük még, hogy munkájának hiányzó kötetait lehető gyorsasággal jelentesse meg, hogy a munka a maga összefüggésében minél hamarább mint teljes egész álljon a szakközönség rendelkezésére.

Dr. Fehér Dániel.

A tudományos kutató, a tanárkolléga után hadd szóljon hozzá az ismertetéshez a gyakorlat embere is.

Őszintén megvalljuk, hogy hosszú időn át néztük elégedetlenséggel azt az állapotot, ami a főiskolán a tankönyvek tekintetében volt.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a főiskolai tanári kar az utóbbi

időkben rohamlépésekben segít a már majdnem katasztrófális tankönyvhiányokon.

Meggyőződésünk ugyanis az, hogy a helyes és tökéletes szakképzettségnek a jó könyv is elengedhetetlen kelléke, mert bármilyen pontos legyen is egy jegyzet, sohasem tartalmazhatja annyira az előadó tanár elmondani- és átadnivalóit, mint egy jól megírt tankönyv.

Maga az előadás pedig csak félmunka, mert hiába: verba volant, scripta manent.

Még fontosabb hivatást tölt be azután a tankönyv akkor, ha a laikus által megérthető formában foglalja össze dióhéjban a könyv tulajdonképpeni tárgyával kapcsolatos azokat a szakismereteket, amelyek a könyvben foglaltak megértéséhez feltétlenül szükségesek.

Eltérőleg dr. Fehér kartárs felfogásától, a magam részéről szükségesnek tartom a kitérést a gyakorlati kísérletek által elért, de esetleg tudományosan még nem teljesen tisztázott eredményekre is.

Nem csak azért, mert véleményem szerint abszolút biztonsággal csak a gyakorlati kísérletek által is igazolt tudományos eredményekre támaszkodhatunk, illetőleg csak a tudományos kutatás által is igazolt kísérleti eredményeket fogadhatjuk el 100%-osoknak, hanem azért is, mert minden ilyen leszűrt következtetés vagy elértnek látszó eredmény újabb és további kísérletekre ösztönöz és igen sokszor vezet az elgondolások és megoldások tökéletesítésére.

Anélkül, hogy Roth könyvének tudományos értékéből csak egy cseppet is levonni akarnék, abban látom erdészeti és különösen magyar szempontból könyvének a legnagyobb előnyét, hogy encyklopedikus formában, az egyes fajok jellegzetes tulajdonságainak ismeretése mellett, felöleli mindazokat a tudnivalókat, amik a tulajdonképpeni tárgy megértéséhez nélkülözhetetlenek.

Más szóval: a megjelent első kötet a legbiztosabb ígéret arra, hogy olyan szakkönyvvel szaporodik irodalmunk, amelyik az erdőművelés problémái iránt érdeklődő birtokosnak és laikusnak is teljes betekintést nyújt az ezzel kapcsolatos kérdések mélyébe.

Elmondhatjuk, hogy talán soha nem volt az erdősítési hajlandóság és erdősítési kedv akkora, mint éppen a mostani időkben.

Kétszeresen hézagpótló tehát a magyar erdőgazdaság fejlődése szempontjából az olyan könyv, amelyik az erdőtelepítési problémák és az erdőápolási kérdések minden részletét — a vonatkozó más irányú szakismeretek rövid ismertetésével — felöleli.

Maga a megjelent első kötet — ismételten hangsúlyozom —, minden reménységre jogosít abból a szempontból, hogy a komoly témák iránt is érdeklődő, gondolkodó magyar közönség az egész munkában egy ilyen hézagpótló szakkönyvet kap a kezébe.

Éppen ezért értékeljük a gyakorlat szempontjából igen nagyra azt a szolgálatot, amit Roth Gyula műegyetemi tanár a könyv megírásával a magyar erdőszetnek tesz.

Biró Zoltán.

A Brit-Birodalom erdeifái és haszonfái.

Forest Trees and Timbers of the British Empire.

Közli: Dr. Tomasovszky Imre ny. miniszteri tanácsos.

II. **Twenty West African Timber Trees.** Írták: Dr. L. Chalk, Dr. Burt Davy, H. E. Desch és A. C. Hoyle. A Gold-Coast, Nigeria és Sierra Leona erdészeti hivatalainak közreműködésével. Oxford. At The Clarendon Press, 1933.

E II. füzetben a szerzők 20 kereskedelmileg fontos fafajt ismeretnek, melyek közé néhány kevésbé ismert fát is felvettek. A botanikai anyag jó részét a „Nyugatafrikai Erdészeti Szolgálat”-tól kapták; de ezenkívül fényképeket és igen hasznos feljegyzéseket a Gold-Coast, Nigeria és Sierra Leona erdészeti hivatalai adtak.

A 108 oldalra terjedő, 20 szöveggöztí képpel és 20 mímelléklettel ellátott füzet tartalma a következő.

Apocynaceae.

1. *Holarrhena Wulfsbergii* Stapf.

Nevei: Ako-Ire, Hamis Ireh-fa, Faux Ireh, Hamis gumifa.

Nyugat-Afrikában Gambiától a francia Kongóig fordul elő. A szíjács fehér, a geszt is fehér, de keskeny, sötét vonalazású. Megnö 50, néha 80 láb magasra, szép, egyenes törzset képez. A természetnek nem áll ellent. Nigeriában fésűk, fogantyúk és apró faeszközök gyártására használják. Könnyen munkálható, simára gyalulható. Ujabban gyümölcsösomagolásra szolgáló fagyapotot, továbbá banánkosarakat és ideiglenes házakat készítenek belőle.

Kérgének főzetét láznál kininóptólól használják. A *H. antidysenterica*-t Indiában vérhas gyógyítására, leveleit láz ellen alkalmazzák, főzetükben fürdenek.

Caesalpiniaceae.

2. *Afzelia Africana* Smith.

Nevei: Aligna, *Bilinga*, Mahagoni babfa, Afrikai mahagoni, Afrikai tölgy.

Ez a szép, egyenes törzsű fa néha 50 láb magasra is megnő. A fának szíjácsa halványérga, a gesztje világosbarna, vagy vörösbarna.

Nyugat-Afrikában Senegaltól Kamerunig, továbbá a Kongó és Nilus felső régióján fordul elő. A fa szívósságra és keménységre a tölgygyel vetekszik, de jóval erősebb és merevebb, minélfogva megmunkálása nehéz. Tartós faanyaga különben szerkezetekre, vasúti talpfának és szekrények készítésére jó. A természetnek ellenáll. Tetőgerendákat is készítenek belőle. A Dél-nigériai Vasúttársaság és Közmunkahivatal is használják e faanyagot. Kongóban szekrények készí-

tésére, esztergályos és hajóépítési célokra használják e fát. Nigeriában mozsarakat és Sierra Leonában épületeket, bútorokat, zsilipeket és csatornákat készítenek belőle. A Gold-Coast egyes helyein a fának hüvelyeit cserépedények kiégetés előtti simítására alkalmazzák; hamujából háziszappant készítenek, magvait varázsszernek („Fasa daga”) árulják és leveleit marhatakarványnak gyűjtik.

3. *Azelia Bipindensis* Harms.

Helyi neve nincsen.

A Gold-Coastban magas, zárt erdőkben fordul elő. Nigeriában az őserdőkben otthonos.

A fa kemény és nehéz, igen nagy, egyenes, a 130 láb magasságú törzsek nem ritkák.

4. *Hymenostegia Afzelii* (Oliver) Harms.

Ennek a fának általánosan elfogadott helye *neve* nincsen.

A tropusi Afrika kemény fája, mely 50—60 láb magasra is megnő. Virágzása idején gyönyörű díszfa. A természeteknek állítólag ellenáll.

Fáját házépítésre használják. A Gold-Coast-on gyökereiből köhögés és mellbántalmak ellen főzetet készítenek. Fájából ú. n. „Rágórudak”-at („Chew-stick”) készítenek.

Combretaceae.

5. *Terminalia Superba* Engl et Diels.

Nevei: Afara, Offram, Zsindelyfa, Limbo.

Puha, nagy évgyűrűjű fa, melynek hazája Francia-Guineától Kamerunig és Angoláig terjed. Fáját a természetek és egyéb rovarok károsítják. A pompás kinézésű és 60—140, sőt 200 láb magasságra növő fának dús koronája van.

A szíjacstól a gesztől alig lehet megkülönböztetni, mely halvány-sárgától sötét szalmaszínig árnyalódik, a közepe felé néha sötét szürkésbarna, számos sötét diófaszínű csikkal. Fájából hidakat, zsindelyt, cölöpöket, továbbá dobozokat és gyümölesládákat készítenek. A faanyag könnyen megmunkálható, jól fűrészselhető és jól kidolgozható. Szekrények, falburkolat és furnir céljaira is jó, melyet Franciaországban „Noyer du Mayombe” néven adnak el. Különösen a vasutak használják ez anyagot. Papírgyártásra is alkalmas.

6. *Terminalia Ivorensis* A. Chev.

Nevei: Fekete afara, Fekete kérgű Terminalia, Sárga terminalia, Kénfa, Emri, Selyemfa, Idigbo, *Framire*.

A világossárga színű fa anyaga állítólag jobb és tartósabb, mint a *Terminalia Superba*-é. Mező 100—120 láb magasra. Házi célokra és zsindelyekre használják e könnyen fűrészselhető, gyalulható, esztergályozható és jól lakkozható fát. Ács munkákra és sima bútoroknak is alkalmas. A fa kérgéből sárgafestéket készítenek.

Előfordul Nyugat-Afrikában, Francia Guineától Kamerunig.

7. *Terminalia Glaucescens* Planch.

Helyi neve nincsen.

Ez a fafaj, mely 60 láb magas is néha, a trópusi Afrikában, Francia Guineától Dél-Nigeriáig, továbbá a Chad és Ubangi-Shari régióig — a száraz zónában — tenyészik.

Gerendákra, csónakkészítésre és házcölöpökre alkalmas a fája; gyökereiből íjjakat és sétatobotokat készítenek, kérge és gyökere orvosi célokat szolgál.

8. *Terminalia Sokodensis* Engl.

Helyi neve nincsen.

Nyugat-Afrikának a Gold-Coast-tól az északi Nigeriáig terjedő részén közönséges fa. Nevét a Togóbeli Sokode-től nyerte.

Euphorbiaceae.

9. *Ricinodendron Africanum* Muell. Arg.

Ennek a fának nincsen általánosan elfogadott neve. Tájszólás-neve sok van, melyek közül Szerzők szerint az *Erimado* (Yoruba nyelven) és *Okwen* (Benin nyelven) neveket kellene előnyben részesíteni.

Francia Guineától Nigeriáig, továbbá Angolában és Ugandában fordul elő, 30—70 láb magas.

A nagyon puha és könnyű fa faragásra, zsámolyok, tányérok, lapátok, uszályok és koporsók készítésére alkalmas. Magvaiból nyert illó olajat szappankészítésre is használják.

Guttiferae.

10. *Garcinia manni* Oliv.

Dr. Garen Lőrinc francia orvostudor, botanikus, indiautazó és több növénytani munka szerzőjének tiszteletére elnevezve.

Helyi elnevezése nincsen, tájszólási neve több van. Ez a fafaj a trópusi Nyugat-Afrikában Sierra Leonétól Gabonig jő elő. Fája kemény és nehéz, helyi viszonylatban főleg híd- és hajóépítésnél nyer alkalmazást; a természeteknek ellenáll, kevésbé áll ellent a Tereodonak. Általános szerkezeteket is készítenek belőle.

Egyike az Aranypart (Gold Coast) „rágórúd” fáinak, gyümölcse ehető.

11. *Ochrocarpos africanus* Oliv.*

Neve: Afrikai mammee almafa, Afrikai alma, Afrikai barack, mammy almafa, Calabar Mahagony-nak nevezi Unwin, de a név nincs elterjedve.

Nyugat-Afrika Sierra Leonétól Kongóig és Princes Islandig terjedő részein nő e nagy, örökzöld, néha 120 láb magas fa, mely kemény, mahagóni barna és melyet bár nem áll ellent a természeteknek, hazájában mégis általános hasznú és kitűnő anyagnak tekintenek sok-

* Az „Ochrocarpos” név sárgaszínű gyümölcsetől származik.

féle alkalmazhatóságánál fogva, simára dolgozható és könnyű megmunkálni. Asztalos, ács és belső díszítési munkákra igen alkalmas. *Unwin* szerint csónakkészítésre is használják. Mint „kemény mahagóni”-t is emlegetik. *Kennedy* szerint e fa alkalmas lenne kivitelre is. Az Aranyparton cölöpöket, Libériában deszkákat, gerendákat és bútort készítenek belőle. Kérgének és gyökerének főzetét viszketés elleni gyógyszerképpen használják; kérgéből a bennszülöttek szappant készítenek. Olajos magvai ehetőek, kérgét halak mérgezésére alkalmazzák.

Meliaceae.

12. *Lovoa Klaineana* Pierre ex Sprague.**

felfedezték.

Nevei: Afrikai dió, Nigeria, benin, vagy Nyugatafrikai dió, Apopo, Penkwa.

E 120—130 láb magas, örökzöld fa csak felületesen hasonlít az igazi dióhoz (*Juglans*) és teljesen különbözik attól. Hazája Nyugati-Afrikának Sierra Leona részétől Nigeriáig és déli Gabonig terjedő része. *Szijácsa* bivalybőr- és a *gesztje* dióbarnaszínű. Az Egyesült királyságban afrikai diófa néven meglehetősen ismerik e fát, melyet az afrikai mahagóni szállítmányokkal együtt hajóznak be. Jó elhelyezkedési lehetőségei vannak a liverpooli piacon. Színére hasonlít a diófához, sötét sávokkal és csíkokkal, az afrikai mahagonihoz hasonló. A fa alkalmas díszítő falburkolásokra, egyébként asztalosmunkára, bútorokra, billiárd-asztalokra és pultfedőlapoknak kitűnő. Újabban vizsgálatokat tesznek aziránt, hogy e fa anyaga repülő-propellereknek jó-e. A világos árnyalatú fát mahagoniszínűre festik s ezeket nemcsak az asztalosmunkáknál, de mint asztal- és széklábköckákat is alkalmazzák. Gépekkel jól kezelhető, szépen gyalulható.

13. *Pseudocedrela Kotschyi* (Schw.) Harms.

Nevei: Szárazövi cédrus, Kemény cédrus mahagoni.

E fafajnak Nyugat tropusi Afrikában, Francia Sudántól Nigeriáig és Francia Kamerunon keresztül Sudánban, Ugandában és Abysiniában van a hazája.

Egyike a Savanna-erdők legnagyobb fáinak; 60 láb magas is. *Szijácsa* világosbarna, *gesztje* vörösbarna. A fa díszítési célokra kitűnő, hasonló a mahagonihoz, de keményebb és nehezebb. A bennszülöttek építési célokra, dobok és hordók készítésére használják. A mocsarak és csónakok kedvelt anyaga. Jól fűrészelve, simára gyalulható és szépen munkálható. Gyökereit, kérgét és leveleit orvosi célokra, ágait pedig az Udi fennsíkon zöldtrágyának használják. A fa sötét mézgát is ad.

** A Portugál Kongóban levő Lovo folyóról van elnevezve, hol e fát

Mimosaceae.

14. *Piptadenia Africana* Hook. F.

Nevei: Agboin, Afrikai Greenheart, Könnyű afrikai Greenheart, Redwood, Ikkimi.

Ez a szép fa, mely 150 láb magasra is megnő. Nyugat tropusi Afrikában Senegaltól Kamerunig és Angoláig és Észak-Nigeriától Súdánig és Ugandáig jó elő. Szijácsa szennyes fehér, gesztje világosbarna — aranybarna, igen tetszetős külsejű. A nigériai fák közül egyike a legtöbbet ígérő kevésbé ismerteknek. Majdnem természetellenálló. Keménysége változó. Asztalosmunkára, szekrénykészítésre és szerkezeti fának igen jó. Csónakfának kedvelik és vasúti talpfának is ajánlják. A liverpooli piacon e fát „Greenheart” néven bocszátották áruba, de a valódi Greenhearthoz (*Ocotea rodioei*, Lauraceae) nincs anatómiai hasonlatossága, annál sokkal könnyebb és puhább. Nehezen fűrészelhető és kellemetlen port okoz, hajlandósága van a felborzolásra, azonban csiszolás és lakkozás által jól kikészíthető.

Ochnaceae.

15. *Lophira Alata* Banks.

Nevei: Szárazövi vasfa, Kis vagy szárazövi vörös vasfa, Törpe vörös vasfa, Meni olajfa, Cserjéstölgy, néha tévesen „Afrikai tölgy”-nek is nevezik.

Nyugat-Afrikában, Senegáltól Kamerunig és Gabonig van a hazája e fafajnak.

Magvai zsíros olajtartalmúak, szappankészítésre alkalmasak. Fáját — kisebb méreteinél és szárának szabálytalanságánál fogva — csak alárendeltebb célokra használják.

16. *Lophira Alata* var. *Procera* Burttt Davy.

Nevei: Ekki, Vascölöp, Vörös vasfa, Vöröstölgy, Kaku, Eba, Kókank. Néha tévesen „Afrikai tölgy”-nek is nevezik.

Hazája Nyugat-Afrikának Sierra Leonétól Nigeriáig terjedő része. A szijács világos, a geszt sötétvörös, néha csokoládébarnaszínű.

Az Ekki rendkívül kemény és nehéz, vörösbarna színű és igen tartós faanyagú. A lagosi hajóépítőműhelyek többnyire ebből a fából készültek, a cölöpök egyrésze 20 éven át épen maradt. Vasúti talpfákat is készítenek belőle. Hazájában hídfedésre, padlóképzítésre, csónakokra és tartós szerkezeti munkákra, sőt tüzelésre is használják. Fájából faszenet égetnek, magvai olajtartalmúak, kérgét pedig a málária ellenszerének alkalmazzák.

Liverpoolban 1906-ban mint afrikai tölgyet adták el és vörös tölgyként osztályozták. Miután e megjelölés félrevezető és mert a piacra vasfa, vörös vasfa, kaku és karkoo név alatt érkeztek ekki-

szállítmányok, szerzők szerint kívánatos volna, hogy e faanyag a saját neve alatt váljék ismertté.

Rubiaceae.

17. *Mitargyna stipulosa*. (OC.) O. Kuntze.

Nevei: Abura, Hamis Opepe, Subaha.

5

Nyugat-Afrika Sierra Leone részéből a portugál Kongóig, Angoláig és északkeleti Rhodesiáig és Keleten Ugandáig van az elterjedési határa. A *szijács* nem különböztethető meg a *gesztől*, rendszerint világosbarna színű.

Az Abura aránylag puha, finom szemcséjű és könnyen megmunkálható és 100—150 láb magasra növő fa, fedél alatt tartós, savakkal szemben nagyon ellenálló. A bennszülöttek faragásra, dobok, hordók, ajtók, csónakok, evezők és házak készítésére használják Nigeriában. Bútorkészítésre s a postai szolgálatban battériás ládák készítésére is alkalmazzák a fát. A faanyag jól pácolható, fűrészselhető és gyalulható, asztalos és ácsmunkákra, furnír céljaira is alkalmas, papíryanagnak kevésbé jó. A kéreg főztét a bennszülöttek malária ellen használják

Simarubaceae.

18. *Iringia Gabonensis* Baill.

Dr. Irving György Edward hajóorvos (élt 1816—1855.) tiszteletére elnevezve, ki Nyugat-Afrikában és Lagosban gyűjtött növényeket. Gyűjteményeit a Kew-múzeum őrzi.

Nevei: Dika diófa, Dika kenyérfa, Dika, vagy Udika, Gaboncsokoládé, Vad, vagy afrikai mango.

Kemény, nagyon nehéz, tartós és halványbarna színű és 40—90 láb magas fa, a *geszt* nem különböztethető meg a *szijácstól*, frissen halványrózsaszínű, később barna, néha sötétszínű csíkokkal, nem fényes.

Senegáltól Rio--Muni-ig, Gabonig és Ubangig fordul elő Nyugat-Afrikában.

A Birodalmi Intézet szerint csak a legnehezebb szerkezeti munkákra volna e faanyag felhasználható. A belőle készült papír silány minőségű és nem fehéríthető.

A mangáhozó hasonló gyümölcsét, a dikadiót a bennszülöttek megeszik, belőle készítik a dika, vagy gaboon csokoládét. A Birodalmi Intézet vizsgálata szerint ipari és ehető zsíradékok előállítására megfelelő.

Tiliaceae.

19. *Cistanthera Papaverifera* A. Chev.

Nevei: Danta, Red-wood, Apru, Otutu.

Házaja Nyugat-Afrikában Ivory-Coast-tól Dél-Nigeriáig van. A fa 40—60—90 láb magasra nő.

A Danta szívós, erős, szijácsa világosbarna, gesztje vörösbarna. A bükk és hickory helyett a kormányhivatalok fejsze- és csákány-nyelekre használják; előfordulási helyein mozsárkészítésre, építődeszkának, csónakoknak, vasúti kocsiknak és hajórekeszeknek, hídfedésre, teherautó oldalfalnak, sőt a golfsportban is hasznát veszik.

Ulmaceae.

20. *Holoptelea grandis* Mildbr.

Neve: Ayo. Újabb időig mint „Narancsszínkergű Terminalia” volt ismeretes.

Togo-tól Kamerunig és a portugáliai Kongóig van hazája. Mérsékelt keménységű, világosbarna faanyaggal. Állítólag könnyen fűrészelhető és gyalulható. Magassága 100—160 láb.

*

A füzet végén Szerzők annak a 115 irodalmi forrásnak a címét közlik, melyeket munkájuk összeállításánál felhasználtak.

Forstmeister Hans Ihle: Der Jagdteufel. Verlag von I. Neumann, Neudamm. Preis gebunden M. 4.50.

Valamennyi szenvedély között talán a vadászat az, mely a férfit teljesen arbigába hajtja és nemcsak ezer veszedelem leküzdésére sarkalja, hanem sajnos, nem ritkán meggondolatlanságokra rábírja, sőt a törvénnyel is összeütközésbe hozza.

Ezt a leküzdhetetlen szenvedélyt ecseteli fenti című könyv, egy fiatal, kiválóan képzett erdőtiszt esetében, ki utóbb vadászásra vetemedik abban a pagonyban, melyet főnöke az ő gondozására bízott.

A szerző pompásan írja le az erdő életét, a vadászati gyönyörűségeket. Valóságos himnusza ez a könyv a vadászat nemes kedvtelésének.

F. M.

Wilhelm Doose: Fischwaid. Anleitung zur Sportfischerei. Mit 92 Abbildungen. Verlag I. Neumann, Neudamm. Preis gebunden M. 4.

Az erdei patakok mentén, a tó partján gyakorolható horgászás nemcsak sok kedves örömet okoz, hanem nem egyszer nagy ügyességet, leleményességet kíván a sportembertől.

A fenti című könyv 186 oldalas részletes útbaigazítást ad a sporthorgászat helyes és eredményes gyakorlására. Ennek a célnak elérése végett részletesen ismerteti a horgász felszerelését, ruhajelöltését, a horgászat alapelveit, a fogott halak kezelését, de nem feledkezik meg a halak óvásáról, védelméről sem.

A könyv második részében leírja az egyes halfajok természetrajzát, különös részletességgel ír a pisztrángról, mint a legkívánatosabb halról, majd rátér a csuka, sügér, fogas, süllő, durbins, botos, kölönte leírására. Ezekután közli a pontyfélék meghatározását. Majd a harcsa, angolna stb. kerül sorra. Azután

megemlékezik a domolykóról, küszről, fenékjáró gobolyról csíkról. Végül néhány lapot a ráknak is szentel.

Sok szép kép díszíti ezt a hasznos könyvet.

Forstmeister Hans Ihle: Der Jagdteufel. Verlag von I. Neumann, Neudamm. Preis gebunden M 4.50.

Valamennyi szenvedély között talán a vadászat az, mely a férfit teljesen rabigába hajtja és nemcsak ezer veszedelem leküzdésére sarkalja, hanem, sajnos, nem ritkán meggondolatlanságokra rábírja, sőt a törvénnyel is összeütközésbe hozza.

Ezt a leküzdhetetlen szenvedélyt ecseteli fenti című könyv egy fiatal, kiválóan képzett erdőtiszt esetében, ki utóbb vadászásra vetemedik abban a pagonyban, melyet főnöke az ő gondozására bízott.

A szerző pompásan írja le az erdő életét, a vadászati gyönyörűségeket. Valóságos himnusza ez a könyv a vadászat nemes kedvtelésének.

F. M.

Wilhelm Doose: Fischwaid. Anleitung zur Sportfischerei. Mit 92 Abbildungen. Verlag I. Neumann, Neudamm. Preis gebunden 4 Mark.

Az erdei patakok mentén, a tó partján gyakorolható horgászás nemcsak sok kedves örömet okoz, hanem nem egyszer nagy ügyességet, leleményességet kíván a sportembertől.

A fenti című könyv 186 oldalon részletes útbaigazítást ad a sporthorgászat helyes és eredményes gyakorlására. Ennek a célnak elérése végett részletesen ismerteti a horgász felszerelését, ruhaneműjét, a horgászat alapelveit, a fogott halak kezelését, de nem feledkezik meg a halak óvásáról, védelméről sem.

A könyv második részében leírja az egyes halfajok természetrajzát, különös részletességgel ír a pisztrángról, mint a legkívánatosabb halról, majd rátér a csuka, sügér, fogas süllő, durbincs, botos kölönte leírására. Ezekután közli a pontyfélék meghatározását. Majd a harcsa, angolna stb. kerül sorra. Azután megemlékezik a domolykóról, küszről, fenékjáró gobolyról, csíkról. Végül néhány lapot a ráknak is szentel.

Sok szép kép díszíti ezt a hasznos könyvet.

F. M.

